

Archeo-rapport 298

Het archeologisch onderzoek aan de Begijnhofstraat te Lier

Vanessa Vander Ginst & Maarten Smeets

Kessel-Lo, 2015
Studiebureau Archeologie bvba

Archeo-rapport 298

Het archeologisch onderzoek aan de Begijnhofstraat te Lier

Vanessa Vander Ginst & Maarten Smeets

**Kessel-Lo, 2015
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeo-rapport 298 Het archeologisch onderzoek aan de Begijnhofstraat te Lier
--

Opdrachtgever:	OCMW Lier
Projectleiding:	Maarten Smeets
Leidinggevend archeoloog:	Vanessa Vander Ginst
Auteurs:	Vanessa Vander Ginst Maarten Smeets
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2015/12.825/41

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2015, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve fiche

Administratieve gegevens

Opdrachtgever	OCMW Lier Mechelsestraat 14 2500 Lier
Uitvoerder	Studiebureau Archeologie bvba
Vergunningshouder	Vanessa Vander Ginst
Beheer en plaats opgravingsgegevens	Deze gegevens werden na het onderzoek overgemaakt aan de opdrachtgever.
Beheer en plaats vondsten en stalen	De vondsten en stalen werden na het onderzoek overgemaakt aan de opdrachtgever.
Projectcode	2013/423
Vindplaatsnaam	Lier, Begijnhofstraat
Locatie	Antwerpen, Lier, Begijnhofstraat
Kadasternummers	Afd.: 1, Sectie: K, perceel: 304e8
Lambertcoördinaat 1	163910.64; 202171.12; 6.98
Lambertcoördinaat 2	163921.29; 202168.00; 6.95
Lambertcoördinaat 3	163939.61; 202156.83; 6.95
Lambertcoördinaat 4	163942.95; 202153.82; 6.97
Kadasterplan	Zie fig. 1.2
Topografisch plan	Zie fig. 1.1
Begindatum	5 november 2013
Einddatum	6 november 2013

Onderzoeksopdracht

Verwijzing Bijzondere voorwaarden	Zie bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische opgraving: Lier, Begijnhofstraat
Archeologische verwachtingen	Op literaire bronnen is geweten dat de oudste kern van het oorspronkelijk St. Anna-Godshuis bestond uit twee vleugels op de plaats waar zich nu een tuinperk bevindt achter nr. 22.
Wetenschappelijke vraagstellingen	/
Aard van de bedreiging	In het kader van de renovatie zijn een aantal graafwerken nodig voor de uitbouw van nieuwe aan te bouwen volumes eveneens in de aanleg van een aantal nieuwe nutsvoorzieningen en rioleringen.
Randvoorwaarden	Zie bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische opgraving: Lier, Begijnhofstraat

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Algemene inleiding en situering van het project	p. 3
1.1 Inleiding	p. 3
1.2 Beschrijving van de vindplaats	p. 3
1.3 Fysiografie	p. 5
1.3.1 Lokale topografie en hydrografie	p. 5
1.3.2 Geologische opbouw	p. 6
1.4 Archeologische voorkennis	p. 7
1.5 Historische achtergrond en iconografische bronnen	p. 7
Hoofdstuk 2 Werkwijze en opgravingsstrategie	p. 17
Hoofdstuk 3 Resultaten van het sporenbestand	p. 19
Hoofdstuk 4 Besluit	p. 27
Bibliografie	p. 29
Bijlagen	p. 31
Bijlage 1: Sporeninventaris	p. 33
Bijlage 2: Vondsteninventaris	p. 35
Bijlage 3: Fotoinventaris	p. 37

Hoofdstuk 1 Algemene inleiding en situering van het project

1.1 Inleiding

Naar aanleiding van de renovatie van de Godshuizen te Lier met graafwerken in functie van nieuw aan te bouwen volumes werd door Onroerend Erfgoed een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving opgelegd (2013-423).

Het onderzoek werd door het OCMW Lier aan Studie bureau Archeologie bvba toevertrouwd. Het terreinwerk werd uitgevoerd van 5 tot en met 6 november 2013.

1.2 Beschrijving van de vindplaats

Het projectgebied beslaat ca. 35 m² en is gelegen achter huisnummer 14 in de Begijnhofstraat. Het godshuis is omsloten door de Begijnhofstraat ten zuidoosten, Bles ten noordoosten en de tuinen achter de huizen langs de Kanunnik Davidlaan in het zuidwesten en het noordwesten (fig. 1.1 en 1.2). Binnen de archeoregio's (fig. 1.3) is het projectgebied gesitueerd in de kempen.

Fig. 1.1: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied¹.

¹www.agiv.be

Het archeologisch onderzoek aan de Begijnhofstraat te Lier

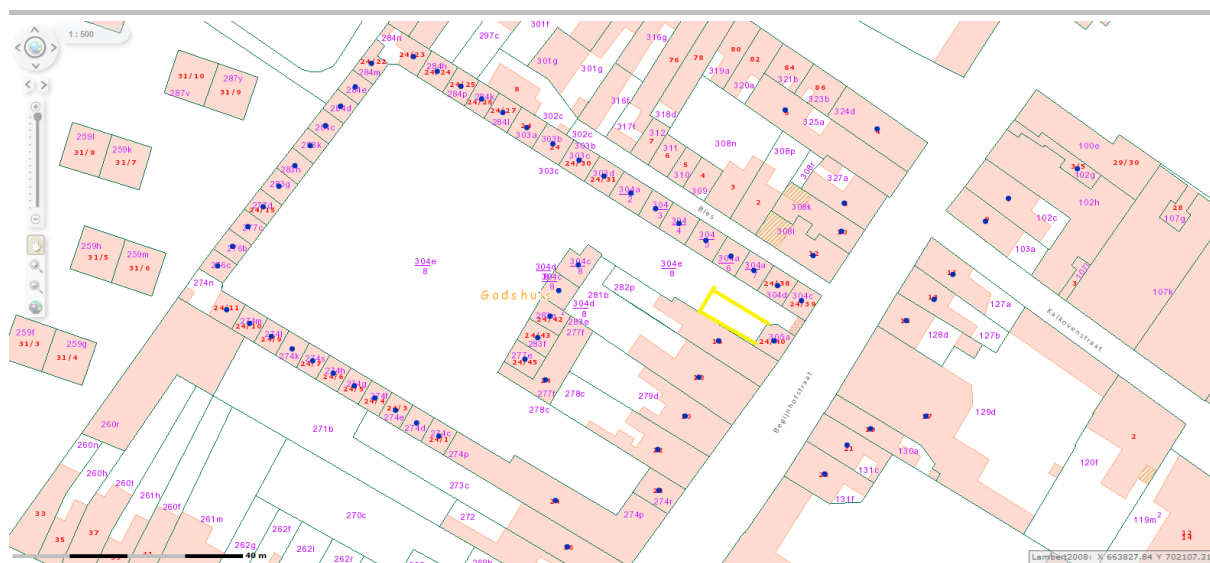

Fig. 1.2: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied².

Lambertcoördinaat 1	163910.64; 202171.12; 6.98
Lambertcoördinaat 2	163921.29; 202168.00; 6.95
Lambertcoördinaat 3	163939.61; 202156.83; 6.95
Lambertcoördinaat 4	163942.95; 202153.82; 6.97

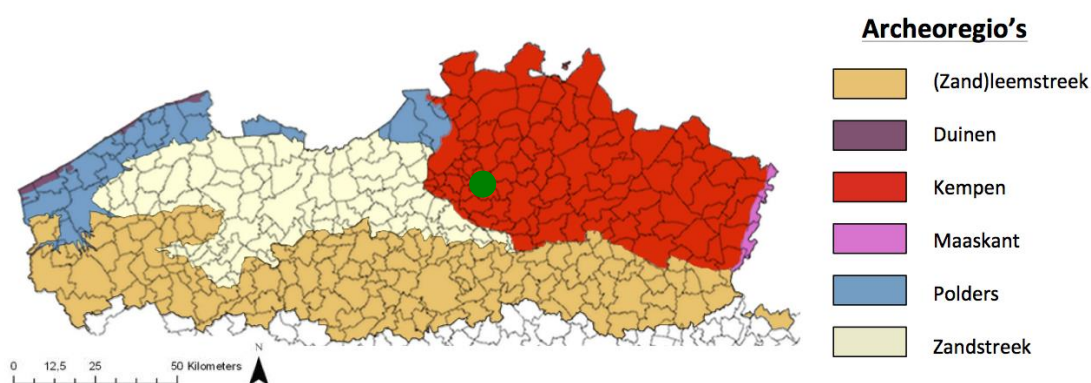

Fig. 1.3: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's³.

²www.minfin.fgov.be

³<https://onderzoeksbalans.onroerendergoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

1.3 Fysiografie

1.3.1 Lokale topografie en hydrografie

Het onderzoeksgebied ligt op een hoogte van 6 m TAW. Het terrein is nagenoeg vlak (fig. 1.4). De afwatering gebeurt via een Nete-arm ten oosten van het projectgebied (fig. 1.5).

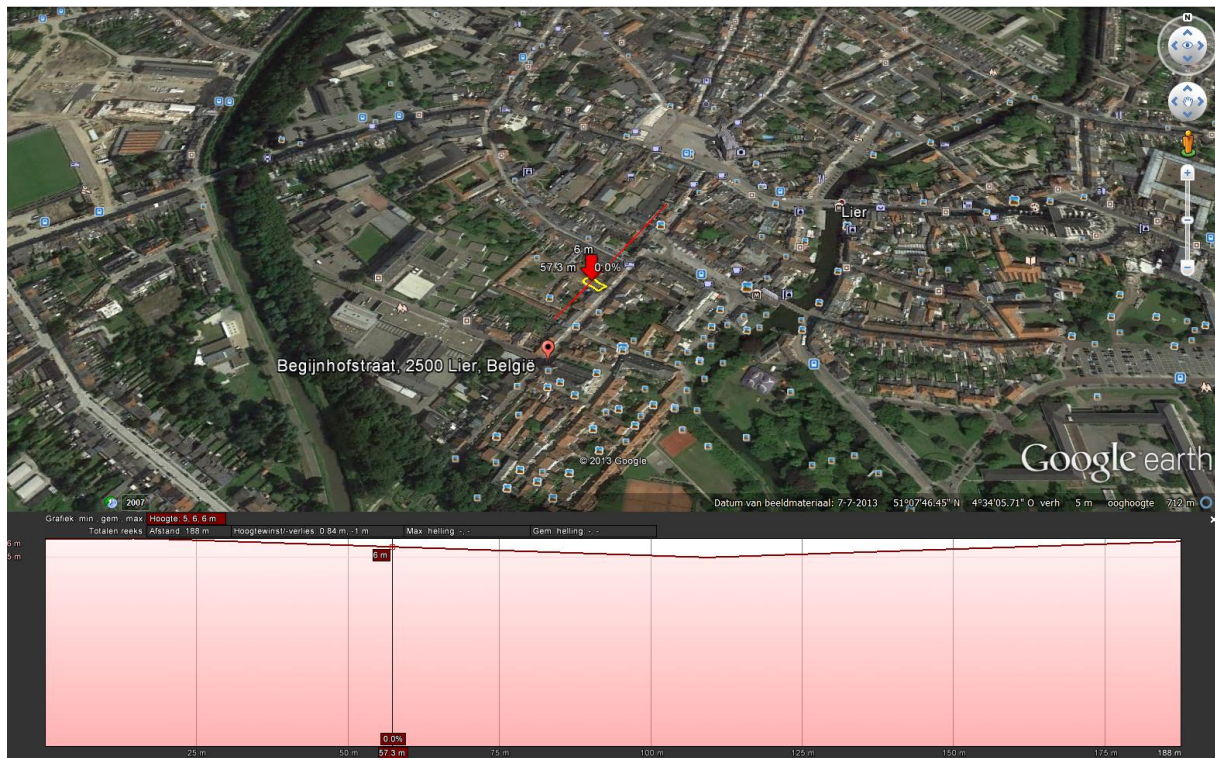

Fig. 1.4: Lengteprofiel van het oppervlak en de helling in het projectgebied⁴.

⁴ Projectie via Google Earth.

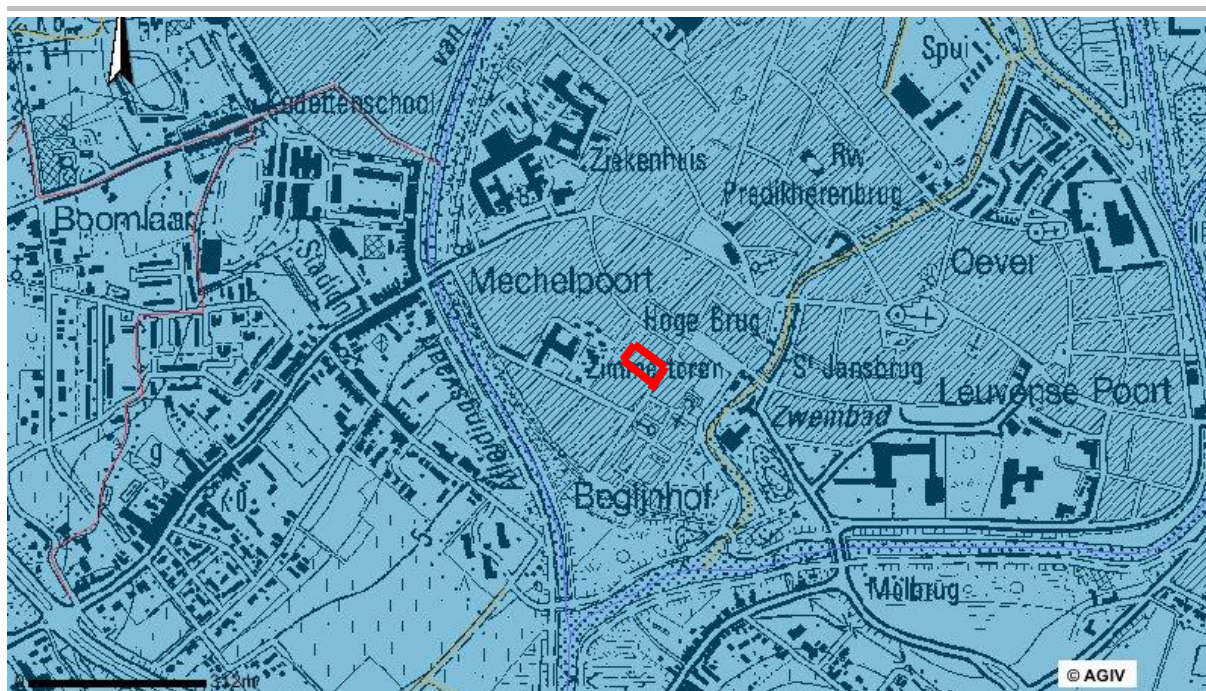

Fig. 1.5: Topografie en hydrografie rond het aangeduide onderzoeksgebied⁵.

1.3.2 Bodemeenheden rond de site en hun eigenschappen

Het projectgebied ligt in het stadscentrum van Lier en is bijgevolg niet gekarteerd (6). In de buurt komen zandleembodems voor.

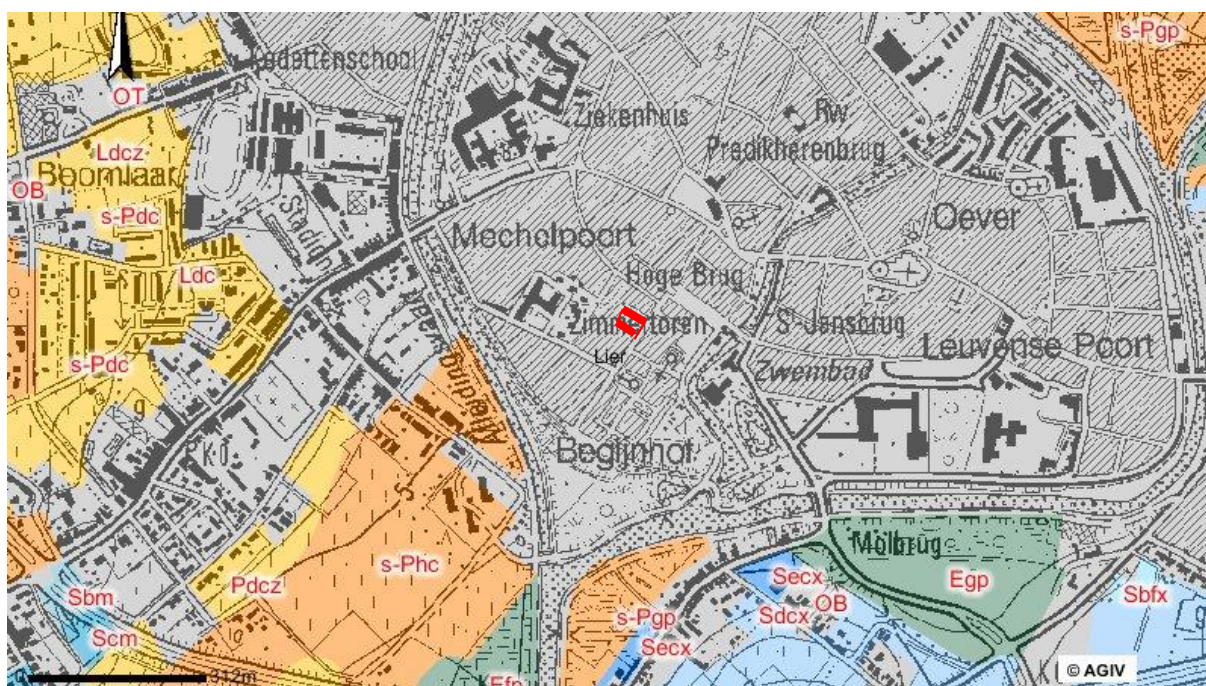

Fig. 1.6: Overzicht van het bodemlandschap met aanduiding van het onderzoeksgebied⁶.

⁵www.agiv.be

1.4 Archeologische voorkennis

Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (fig. 1.7) zijn in de directe omgeving van het projectgebied enkele archeologisch gekende vindplaatsen aangeduid.

Net ten zuiden van het projectgebied bevindt zich het begijnhof van Lier (CAI 103570). Het Lierse begijnhof ontstond volgens de meeste auteurs omstreeks het midden van de dertiende eeuw⁷. De huidige bebouwing in het begijnhof dateert voornamelijk uit de periode van de 16de tot de 18de eeuw. De begijnhofkerk (St.-Margaretakerk) (CAI 103571) is een laatmiddeleeuwse kerk die in 1664-1665 vervangen werd door een nieuwe kerk. In de buurt werd ook melding gemaakt van een losse toevalsvondst bij de aanleg van een beerput, een wijwatervat in steengoed (CAI 150085).

Ten noorden van het projectgebied bevindt zich een 19de-eeuws monumentje (een nympheum) (CAI 100697), een restant van de Gevangenpoort, een laatmiddeleeuwse stadspoort (CAI 100290), de Zimmertoren (CAI 100299), een 14de-eeuwse toren die deel uitmaakte van de stadsomwalling en de Sint-Gummaruskerk (CAI 103592) die een volmiddeleeuwse voorganger zou hebben. Tevens wordt er melding gemaakt van houten paalfunderingen (CAI 105554).

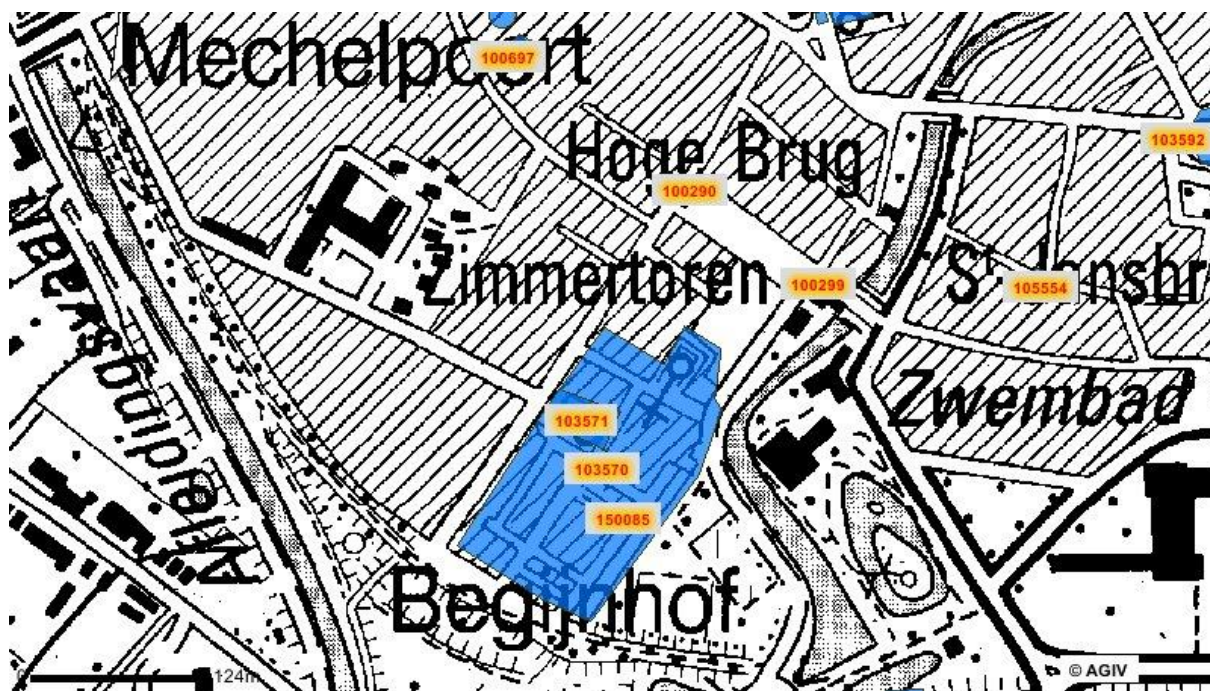

Fig. 1.7: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied⁸.

1.5 Historische achtergrond en iconografische bronnen

Godshuizen zouden aanvankelijk als hospitalen ontstaan zijn aan stadspoorten, waar arme passanten of kloosterlingen onderdak konden krijgen⁹. Langzamerhand kregen de godshuizen meer functies,

⁶www.agiv.be

⁷Smeets 2011: 6.

⁸www.agiv.be

⁹<http://nl.wikipedia.org/wiki/Godshuis>

zodat onder deze noemer ook begijnhoven, ziekenhuizen, leprozenhuizen, pesthuizen, oude-mannen en vrouwenhuizen, proveniershuizen, vondelinghuizen en weeshuizen konden geteld worden.

Naarmate de steden ontstaan en zich uitbreiden, wordt het aantal godshuizen in de steden zelf ook steeds talrijker. Onder meer als gevolg van de Reformatie en de godsdienstoorlogen wordt hun financiële positie vanaf de 16de eeuw echter steeds moeilijker. Het verscherpte sociale klimaat en de groeiende armoede droegen er in de 16de eeuw verder toe bij dat de selectie strenger werd en men zich meer ging toeleggen op meest behoeftigen, de zieken. Daardoor wordt het gasthuis ook meer en meer aanzien als hospitaal of ziekenhuis. De term *godshuis* wordt veeleer synoniem van ouderlingenhuis of hospice.

Het huidige godshuis in de Begijnhofstraat is gelegen buiten de eerste stadsomwalling van Lier¹⁰. Het vormt een geheel van bakstenen éénkamerhuisjes (huisnummers 1 tot 45), U-vormig geschikt rondom een vierkante binnentuin. De huisnummers 41-45 vormen een centraal geplaatste rij huisjes, met de nok evenwijdig aan de straat. Het binnenhof is toegankelijk via de huidige huisnummers 14 en 24.

Huisnummer 14 is een gebouw met bakstenen muur op een arduinen plint, horizontaal geritmeerd door bakstenen muurbanden en een arduinen kroonlijst. Op het hoger oplopend centraal gedeelte met arduinen gevelsteen staat de vermelding "Sint-Joachim en Anna Godshuis". Een rondboogpoort biedt rechtstreeks doorgang tot het binnenhof.

Huisnummer 24 is een laatclassicistisch breedhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder een zadeldak met een centrale rondboogpoort met bovenaan een gevelsteen met opschrift "S. Barbara en Beatrix Godshuis".

Het godshuis is sinds 18-10-1974 beschermd als monument¹¹.

Het huidige godshuizencomplex in de Begijnhofstraat in Lier bestond oorspronkelijk uit twee delen, respectievelijk het "Sancte Joachim et Anna Godtshuys" en het "Sint-Barbara en Beatrix-Godshuis", en is thans samengevoegd tot één geheel¹².

Het "Sancte Joachim et Anna Godtshuys" vormt het oudste deel. Het Sint-Annagodshuis voor noodlijdende echtparen werd in 1588 in de Kluizestraat gesticht door Gommaer Baeck en in 1613 verplaatst naar de Begijnhofstraat. Het zou komen te staan op 'een erf...' buiten de binnenste poort aldaar en tussen het straatje van de Handboogschuttershof¹³.

Aanvankelijk bestond het complex uit zes woningen; in 1732 kwam er een uitbreiding met drie woningen en een vergroting van de ziekenzaal; in 1794 werd nog een huis gesticht. In 1821 bestond het godshuis aldus uit een tiental huisjes in twee rijen.

In 1847 werd een nieuw godshuis, het "Sint-Beatrixgodshuis", gesticht (heden nummer 24) ten behoeve van twaalf oude vrouwen. Dit kende een uitbreiding in 1851 en werd in 1863-1865 verbonden met het Sint-Joachim en -Annagodshuis.

Na de overbrenging van het Sint-Barbaragodshuis (ca. 1870) vanuit de Rechtestraat kreeg het godshuis zijn huidige vorm en dubbele benaming. De kapel van Sint-Joachim werd afgebroken en de nieuwe kapel van Sint-Barbara en -Beatrix werd tot bidplaats aangewezen. Op de plaats van het Sint-Barbara en -Beatrixgodshuis stond voorheen een woning gekend als "Prins Carel"¹⁴.

¹⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/20745>

¹¹ <https://beschermingen.onroerenderfgoed.be/object/id/OA003570/>

¹² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/10176>

¹³ Bouwhistorische nota: 2.

¹⁴ Bouwhistorische nota: 3.

Volgens de bouwhistorische nota die opgemaakt werd naar aanleiding van de restauratie werd de woning achter het eigenlijke opgegraven stuk vermoedelijk samen met een nieuwe gevel aan de straatzijde gebouwd, rond 1863-1864¹⁵. Mogelijk was het een portierswoning.

Na 1966 werd deze woning uitgebreid met een kleine achterbouw voor sanitair en slaapkamer.¹⁶

Nog volgens de bouwhistorische nota werden in 1855 vier oude woningen 'ten dele afgebroken en door nieuwe werken verbeterd'¹⁷. Op basis van verschillende bouwsporen vermoedt de auteur van de bouwhistorische studie dat het om de eerste vier huisjes tegenover de opgegraven zone gaat.

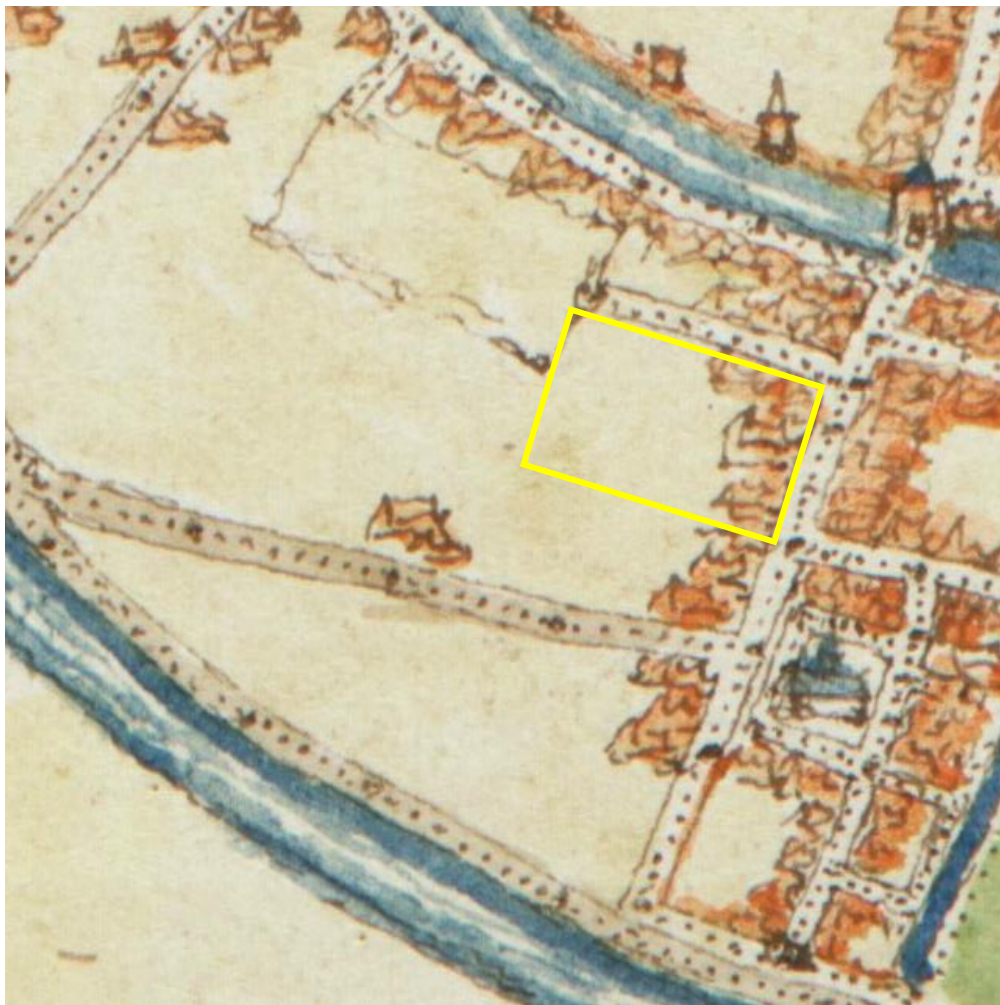

Fig. 1.8: Detail uit de kaart van Jacob van Deventer (ca. 1560)¹⁸.

De oudst gekende kaart van Lier, de kaart van Jacob van Deventer (ca. 1560) dateert van voor de stichting van het godshuis op de locatie van de Begijnhofstraat. Wel geeft deze kaart reeds bebouwing aan in de zone van het latere godshuis (fig. 1.8). Deze bebouwing concentreert zich langs de huidige Begijnhofstraat. Ten noorden van de zone van het latere godshuis is een steegje

¹⁵ www.ocmwlier.be

¹⁶ Bouwhistorische nota: 31.

¹⁷ Bouwhistorische nota: 16.

¹⁸ <http://lucia.kbr.be/mapview/index.php?image=/deventer/1588408.imgf>

afgebeeld. De bebouwing is zeer schetsmatig weergegeven. Toch lijkt er één gebouw wat uit te steken en mogelijk de vorm van een kapel te hebben.

Op de kaarten van Braun en Hogenberg (1572-1581), Guicciardini (1581), in de atlas De Wit (1698) en op een kaart van Ducorron (1772) is er op de zone van het latere godshuis bebouwing weergegeven die zich concentreert langs de Begijnhofstraat en niet op de achtererven (fig. 1.9 t.e.m. 1.12).

De zone van het godshuis op de Ferrariskaart (1770-1777) (fig. 1.13) is zeer schematisch weergegeven. Er is bebouwing weergegeven langs de Begijnhofstraat. Op één van de huizen is een kruisteken aangebracht. Links van dit huis lijkt een kleine doorgang te zijn naar de weergegeven bebouwing op de achtererven.

Op de Poppkaart (1842-1879) lijkt de huidige toestand van het godshuis ongeveer weergegeven te zijn, enkel de achterbouw van de huizen langs de Begijnhofstraat lijkt inmiddels wat gewijzigd te zijn (fig. 1.14).

Voor de binnenstad van Lier zijn geen atlassen van buurtwegen opgemaakt.

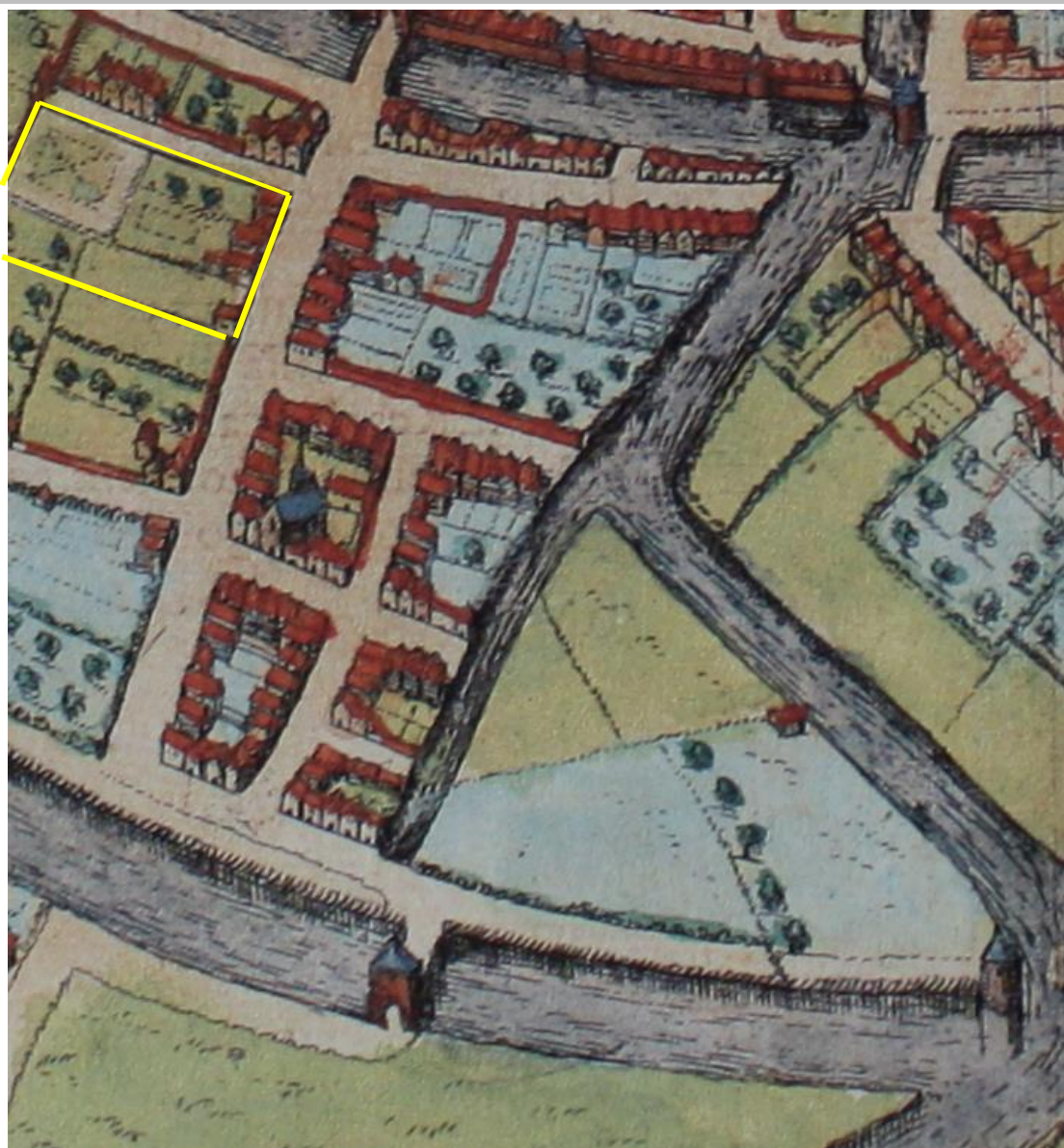

Fig. 1.9: Detail uit de stadskaat van Lier uit de gravure van Braun en Hogenberg (1572-1581)¹⁹.

¹⁹ www.kbr.be

Fig. 1.10: Detail uit de gekleurde gravure van Guicciardini (1581)²⁰.

²⁰ www.kbr.be

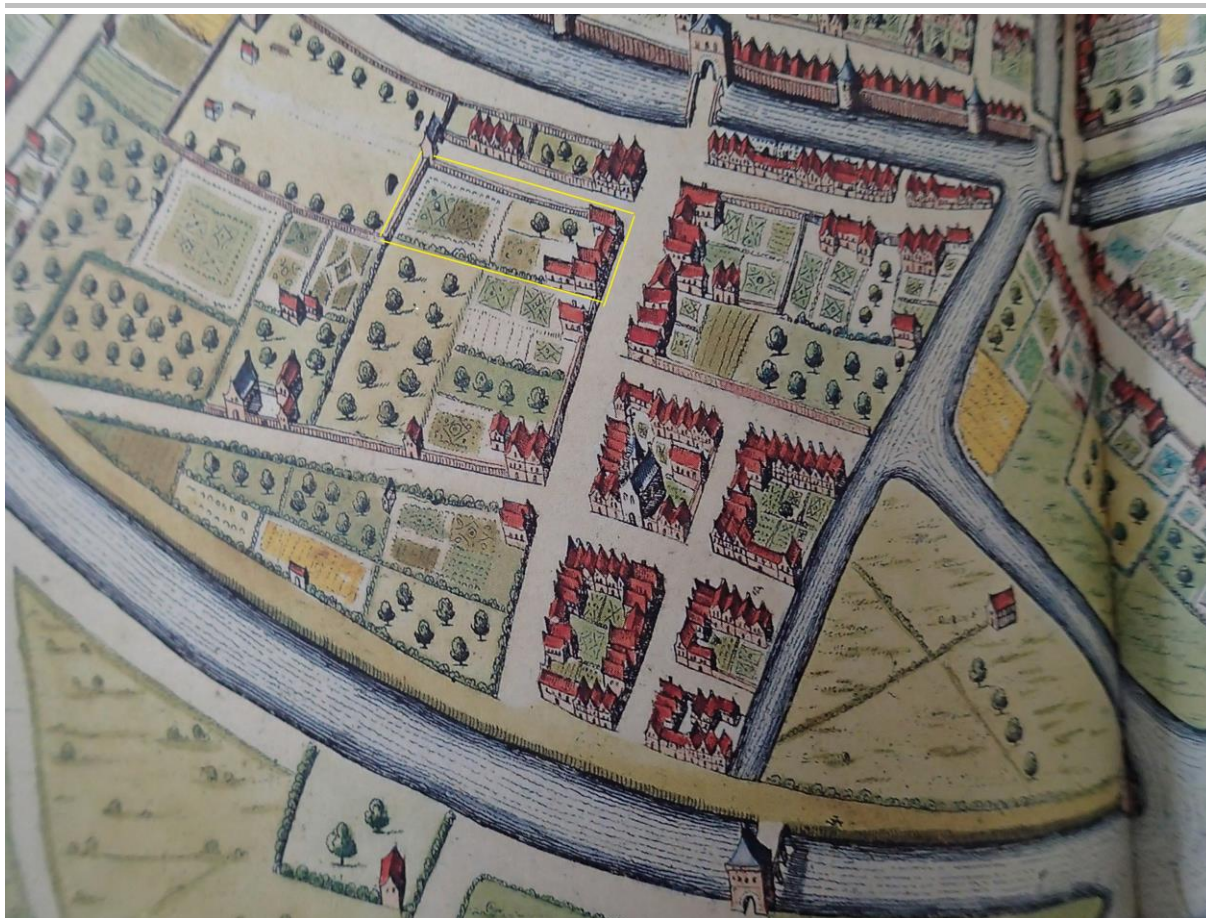

Fig. 1.11: Detail uit atlas de Wit (1698)²¹.

²¹ Van Delft & van der Krogt 2012: 196.

Fig. 1.12: Detail uit de stadsplattegrond van Ducorron (1772).

Fig. 1.3: Uittreksel uit de Ferrariskaart (1770-1777)²².

²²www.kbr.be

Fig. 1.14: Uittreksel uit de Poppkaart met detail van het godshuis²³.

²³ <http://www.vlaamsbrabant.be/vrije-tijd-cultuur/cultuur/geschiedenis-van-vlaams-brabant/publicatiereeks-accenten/publicatie-kadasterkaarten-popp.jsp>

Hoofdstuk 2 Werkwijze en opgravingsstrategie

In functie van een nieuw geplande achterbouw bij huisnummer 14 diende een funderingssleuf van ca. 10 bij 3,5 m over een diepte van ca. 0,80 m onder het maaiveld te worden uitgegraven (fig. 2.1). Het archeologisch vlak werd meteen tot op deze diepte aangelegd, aangezien deze ongeveer overeenkwam met het afbraakniveau van de aangetroffen structuren.

De uitgegraven zone werd in twee helften verdeeld door de aanwezigheid van een betonnen funderingsbalk van de recent afgebroken scheidingsmuur van de voormalige achterbouw bij huisnummer 14. Onder deze recente funderingsbalk bevonden zich oudere funderingen. Ten noordwesten van deze funderingsbalk werd net onder de verstoringdiepte een vloer met ceramiektegels aangetroffen. Er werd voor geopteerd om een klein deel van deze vloer vrij te leggen om te registreren, maar de rest ervan bedekt te laten aan gezien de vloer onder de verstoringdiepte ligt.

Net ten noordwesten van de funderingsbalk en vervat tussen de opgaande muur van de aanpalende woning en de aangetroffen noordwestzuidoostgeoriënteerde muur (S 1) in het vlak bevond zich een beerput in kunststof (fig. 2.2). Er werd beslist om deze niet te verwijderen tijdens de opgraving aangezien de put niet volledig kon worden leeggetrokken en de diepte ervan beduidend onder het aangelegde vlak lag.

De uitgegraven funderingssleuf werd volledig machinaal afgegraven. Het vlak, de profielwanden en de aanwezige structuren werden opgeschoond.

De uitgegraven funderingssleuf, de aanwezige sporen en het maaiveld werden digitaal topografisch ingemeten.

Fig. 2.1: De uitgegraven werkput.

18

Hoofdstuk 3 Resultaten van het sporenbestand

In de uitgegraven werkput (10 x 3,5 x 0,80 m) werd een noordwestzuidoostgeoriënteerde muur (S 1) aangetroffen die in het zuiden een hoek naar het zuidwesten maakt en in het noorden een hoek naar het noordoosten (fig. 3.1 en 3.2).

Deze muur loopt onder de betonnen funderingsbalk (S 2) van een recent afgebroken muur van de voormalige achterbouw door en is stratigrafisch ouder dan de omliggende opstaande muren (S 3) van de huidige gebouwen (fig. 3.3). Er loopt een duidelijke bouwnaad boven deze muur (S 1) en de opgaande muur (S 3) van het gebouw ten zuidwesten van de werkput.

De muur (S 1) heeft een breedte van 22 tot 30 cm en is opgebouwd uit bakstenen (20 x 10 x 4,5 cm) met een lichtgele kalkzandmortel.

In het vlak ten noordoosten van deze muur lijkt de natuurlijke horizont bij de afgraving reeds bereikt te zijn. Wel werden drie sporen (S 4, S 5 en S 6) aangetroffen (fig. 3.4). Spoor 4 is een rond (diameter 16 cm) paalkuiltje met een grijsbruine vulling, spoor 5 is een cirkelvormige paalkuil met een homogeen grijze vulling met houtskool en een diameter van ca. 52 cm, spoor 6 is een rond (diameter 30 cm) paalkuiltje met een lichtgrijze vulling met houtskool. In deze sporen werden geen vondsten aangetroffen. Spoor 5 wordt oversneden door muur S 1.

Uit de lagen erboven werden bij het machinaal afgraven wel enkele scherven in grijs aardewerk gevonden die in de late middeleeuwen kunnen gedateerd worden. Het betreft 7 scherven, waarvan 1 rand en 3 oren (2013-423-1). Tevens werd één cermiektegel (13,5 x 13,5 x 2,5 cm) gevonden (2013-423-2).

In het zuidoostprofiel boven deze 3 paalkuilen kunnen 5 lagen onderscheiden worden, een bovenste verstoorde laag (S 7), een gele zandleemlaag (S 8), een bruingeel gevlekte zandleemlaag (S 9), een lichtbruingrijze zandleemlaag (S 10) en een gele zandleemlaag (S 11) (fig. 3.5).

In de zone ten zuiden van de betonnen funderingsbalk (S 2) en omsloten door de muur (S 1) en de opstaande noordoostmuur (S 3) van de aanpalende woning werd een groengrijs gevlekte lemige zandleemlaag (S 12) aangesneden. In de zone ten zuiden van de muur S 1 en de opstaande noordwestmuur (S 14) van de aanpalende woning werd een donkergrijszwarte verbrande zandleemlaag met veel houtskool aangetroffen (S 13).

De zone ten noorden van de funderingsbalk (S 2) was gedeeltelijk verstoord door de aanwezigheid van een zeer recente beerput in kunststof. Ten noorden van de hoek van muur S 1 en deze recente beerput werd een grove puinlaag (S 15) gevonden met eronder een vloer (S 16) van rode ceramiektégels (13,5 x 13,5 x 2 cm) die gedeeltelijk vrijgelegd werd (fig. 3.6).

In de noordwestmuur (S 17) ten noorden van de betonnen funderingsbalk is de aanzet van een gekromd keldergewelf aanwezig. Het gewelf ervan was reeds verstoord voor de afgraving. De wanden van de kelder waren bepleisterd.

De achterwand (S18) van deze kelder werd net aangetroffen in de uitgegraven werkput. Het is een zeer dunne (16 cm) bakstenen muur met gele kalkzandmortel.

De noordoosthoek van deze kelder lijkt hermaakt te zijn, hier bevindt zich een muur (S 20) met een ander soort baksteen en een harde witlichtgrijze kalkmortel. Aan de binnenzijde van de achterwand van de kelder werd een rechthoekige structuur (S 19) aangetroffen met dunne (10 cm) bakstenen muren, die deels tegen de oudere muur was tegengezet en deels tegen de recentere muur (S 28). Aan de binnenzijde was de structuur bezet met een dikke watervaste pleisterlaag.

De toegang tot de kelder bevond zich wellicht aan de westzijde van de bakstenen muur S 1, onder de recente betonnen funderingsbalk (S 2). Op 60 cm onder de funderingsbalk bevond zich een trap (S 23) die in een latere fase was dichtgemaakt met bakstenen (S 25) (fig. 3.7). Aan de andere zijde was

een dwarsmuur (S 24) koud tegen de bakstenen muur S 1 gezet. Het betreft een bakstenen muur met een gele kalkzandmortel (fig. 3.8). De bovenzijde van deze muur bevond zich op 56 cm onder de betonnen funderingsbalk (S 2). Vermoedelijk betreft het de fundering voor de bovenbouw van een huisje.

Net achter de noordwesthoek van de kelder (S 17 en S 18) bleef een andere muur bewaard (S 22). Het betreft een korte (ca. 50 cm), 29 cm dikke muur met bakstenen en een gele kalkzandmortel. De achterwand van de kelder (S 18) lijkt tegen deze muur (S 22) aan te zijn gebouwd en is dieper gefundeerd. De muur is stratigrafisch ouder dan de bovengelegen opgaande muren, waar zich net een bouwnaad bevindt. Mogelijk betreft het een oudere, gedeeltelijk afgebroken muur.

De insteek (S 27) van deze muur (S 22) en de noordwestmuur (S 18) van de kelder snijden doorheen een grijze, houtskoolrijke kuil (of laag) (S 21) die gedeeltelijk in de opengelegde werkput aangetroffen werd (fig. 3.9). In de vulling werden 1 spinschijfje (2013-423-3) in grijsbakkend aardewerk, 368 scherven in grijs aardewerk en 5 scherven in roodbakkend aardewerk aangetroffen (fig. 3.10). De schaarse aanwezigheid van roodbakkende scherven wijst allicht op een datering in de 13de, begin 14de eeuw.

Onder de scherven (2013-423-4) bevonden zich 42 randen, 16 bodems en 14 oren. Tevens werd één ceramiektegel (13,5 x 13,5 x 2,5 cm) aangetroffen (2013-423-5).

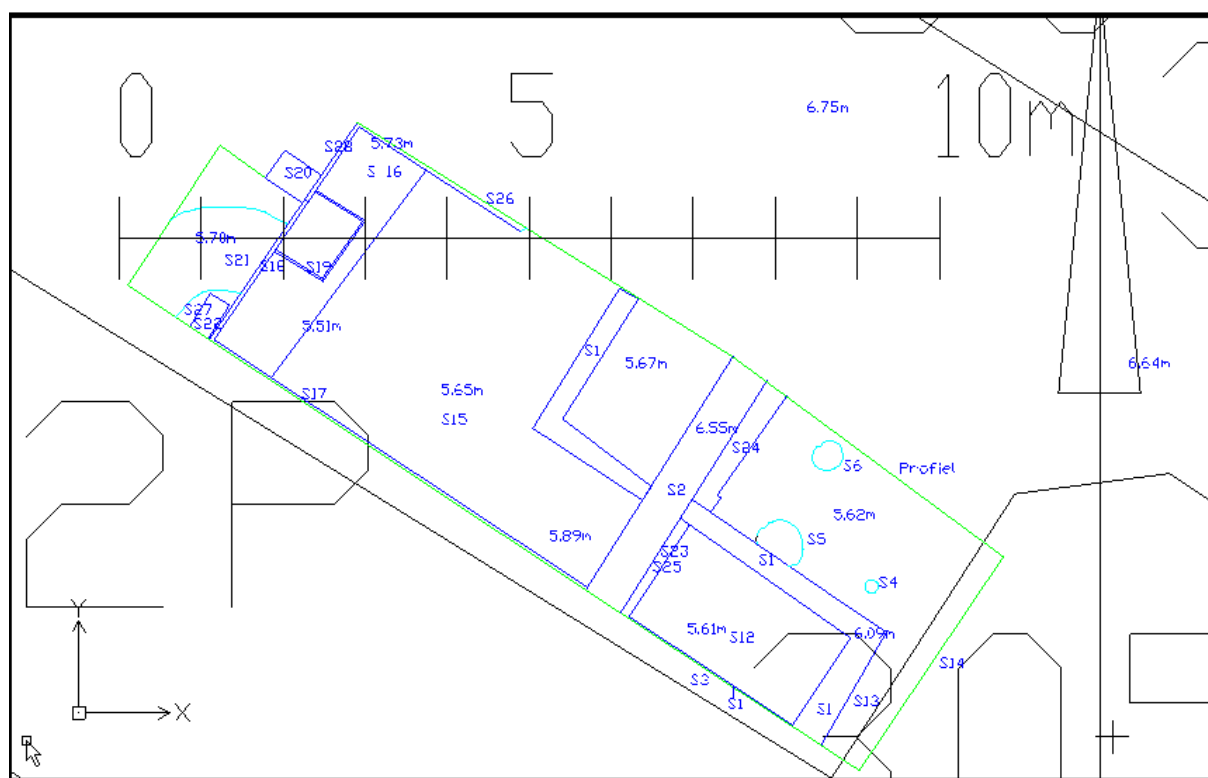

Fig. 3.1: Grondplan van de opgegraven werkput.

Fig. 3.2: Overzicht van de werkput met de bakstenen muur S 1 en op de voorgrond de vloer uit ceramiektegels (S 16).

Fig. 3.3: De bakstenen muur S1 is stratigrafisch ouder dan de opgaande muren.

Fig. 3.4: De sporen 4, 5 en 6.

Fig. 3.5: Het zuidoostprofiel met de lagen S 7 t.e.m. S 11..

Fig. 3.6: De keldermuur, met de gedeeltelijk vrijgelegde vloer S 16.

Fig. 3.7: De trap (S 23), in een latere fase dichtgemaakt met bakstenen (S 25).

Fig. 3.8: De trap (S 23) links van muur S 1 en de bakstenen muur (S 24) rechts ervan.

Fig. 3.9: De achterwand van de kelder en muur S 22 gaan doorheen een grijze kuil of laag (S 21).

Fig. 3.10: Spinschijfje.

Hoofdstuk 4 Besluit

Conform art. 4 § 2 van het Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003), 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006), 27 maart 2009 (B.S. 15.5.2009) en 18 november 2011 (B.S. 13.12.2011) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Naar aanleiding van de renovatie van de Godshuizen te Lier met graafwerken achter huisnummer 14 in de Begijnhofstraat in functie van nieuw aan te bouwen volumes werd door Onroerend Erfgoed een archeologisch onderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving opgelegd (2013-423).

Het onderzoek werd door het OCMW Lier aan Studiebureau Archeologie bvba toevertrouwd. Het terreinwerk werd uitgevoerd van 5 tot en met 6 november 2013.

Tijdens het onderzoek (ca. 35 m²) werd een oudere, gedeeltelijk onderkelderde gebouwfase aangetroffen. Vermoedelijk betreft het de resten van een ouder godshuisje.

Deze structuren oversneden oudere sporen; drie paalkuilen en één vermoedelijke kuil. Op basis van de stratigrafie en het aangetroffen aardewerk kunnen deze wellicht in de 13de eeuw gedateerd worden.

Het officieel vrijgeven van het terrein gebeurt door Onroerend Erfgoed.

Ondanks het vrijgeven van het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

- het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 18 november 2011 (BS 08.06.1999, 24.03.2003, 07.06.2006, 15.5.2009 en 13.12.2011)

- en het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003, 23 juni 2006, 9 mei 2008, 4 december 2009, 1 april 2011 en 10 juni 2011

van toepassing, meer bepaald voor de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

Bibliografie

Architectuur Atelier bvba Herentals. Restauratie/ Renovatie Sint-Anna Godshuis te Lier. OCMW Lier. Bouwhistorische nota

Smeets M. 2011: Archeo-rapport 56. Het begijnhof van Lier: een archeologisch bureauonderzoek, Kessel-Lo.

Van Delft M. & van der Krogt P. (uitg.)2012: Atlas De Wit. 1698. Stedenatlas van de Lage Landen. Van Groningen tot Kamerijk, Tielt.

Bijlagen

Bijlage 1 Sporeninventaris

Spoor	Werkput	Vlak	Aard	Vorm	Aflijning	Kleur	Textuur	Bijmenging	Vondsten	Afmetingen LxBxD (cm)	Opmerkingen
1	1	1	Muur							30-40 cm breed, 20x10x4,5	
2	1	1	Fundering								recent
3	1	1	Muur								BK
4	1	1	Paalkuil	Rond	ReS	GrBr		HK			
5	1	1	Paalkuil	Rond	ReS	GrBr		HK			
6	1	1	Paalkuil	Rond	ReS	LGr		HK			
7	1	1	Laag			DBr					
8	1	1	Laag			Gl					
9	1	1	Laag			BrGl					
10	1	1	Laag			LBrGr		HK			
11	1	1	Laag			Gl					
12	1	1	Laag			GrGo		HK			
13	1	1	Laag			DGrZw		HK, BK			
14	1	1	Muur								BK
15	1	1	Laag			BrGr		HK, BK			
16	1	1	Vloer							13,5x13,5x2	ceramiektege l
17	1	1	Muur								BK
18	1	1	Muur							16 cm breed	BK, gele KZM
19	1	1	Muur							10 cm breed	BK, witte KM
20	1	1	Muur								BK, LGr KM
21	1	1	Kuil/Laag		ReD	Gr		HK	Ce, An		
22	1	1	Muur							29 cm breed	BK, gele KZM

23	1	1	Trapstructuur								Gele KZM
24	1	1	Muur								BK, gele KZM
25	1	1	Muur								BK
26	1	1	Muur								BK
27	1	1	Insteek			LGr		HK			
28	1	1	Muur								BK, LGr KM

Afkortingen:

Aflijsing:

Re	Redelijk
Ze	Zeer
S	Scherp
D	Diffuus
Var	Variabel
Nat	Niet af te lijnen

Kleur:

L-	Licht
D-	Donker
Br	Bruin
Gl	Geel
Go	Groen
Gr	Grijs
Or	Oranje
Rd	Rood
Wt	Wit
Zw	Zwart
Bl	Blauw
Pr	Purper
Rz	Roze

m.	met
vl.	vlekken
sp.	spikkels
lg.	lagen

Textuur:

Re	Redelijk
Ze	Zeer
Za	Zacht
Ha	Hard
Va	Vast
Lo	Lo
Z	Zand
L	Leem
K	Klei

Bijmenging:

Bio	Bioturbatie
Glau	Glauconiet
BC	Bouwceramiek
HK	Houtskool
Fe	IJzerconcreties
FeZ	IJzerzandsteen
Mg	Mangaan
ZS	Zandsteen
SK	Steenkool
VL	Verbrande leem

Vondsten:

Ce	Ceramiek
Fa	Faunaresten
Fl	Floraresten
Gl	Glas
Me	Metaal
Le	Leder
Mu	Munt
Pi	Pijpaarde
Si	Silex
Bo	Bouwceramiek
Na	Natuursteen
An	Andere

Bijlage 2 Vondsteninventaris

Inventarisnummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard	Aantal
2013-423-1	LV	1	1	Ceramiek	7
2013-423-2	LV	1	1	Bouwmateriaal	1
2013-423-3	21	1	1	Spinschijfje	1
2013-423-4	21	1	1	Ceramiek	373
2013-423-5	21	1	1	Bouwmateriaal	1

Bijlage 3 Fotoinventaris

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
2013-423-001	1	1	1	Overzicht
2013-423-002	1	1	1	Overzicht
2013-423-003	1	1	1	Overzicht
2013-423-004	1	1	1	Overzicht
2013-423-005	1	1	1	Overzicht
2013-423-006	1	1	1	Overzicht
2013-423-007	1	1	1	Overzicht
2013-423-008	1	1	1	Overzicht
2013-423-009	1	1	1	Overzicht
2013-423-010	1 en 12	1	1	Vlak
2013-423-011	1 en 12	1	1	Vlak
2013-423-012	1 en 12	1	1	Vlak
2013-423-013	1 en 12	1	1	Vlak
2013-423-014	1 en 12	1	1	Vlak
2013-423-015	1 en 12	1	1	Vlak
2013-423-016	1 en 12	1	1	Vlak
2013-423-017	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-018	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-019	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-020	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-021	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-022	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-023	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-024	1, 4, 5	1	1	Overzicht

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
	en 6			
2013-423-025	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-026	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-027	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-028	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-029	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-030	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-031	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-032	1, 4, 5 en 6	1	1	Overzicht
2013-423-033	1, 12 en 13	1	1	Vlak
2013-423-034	1, 12 en 13	1	1	Vlak
2013-423-035	1, 12 en 13	1	1	Vlak
2013-423-036	1, 12 en 13	1	1	Vlak
2013-423-037	1, 12 en 13	1	1	Vlak
2013-423-038	1, 12 en 13	1	1	Vlak
2013-423-039		1	1	Overzicht
2013-423-040		1	1	Overzicht
2013-423-041		1	1	Overzicht
2013-423-042		1	1	Overzicht
2013-423-043		1	1	Overzicht
2013-423-044		1	1	Overzicht
2013-423-045		1	1	Overzicht
2013-423-046		1	1	Overzicht
2013-423-047		1	1	Overzicht

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
2013-423-048		1	1	Overzicht
2013-423-049		1	1	Overzicht
2013-423-050		1	1	Overzicht
2013-423-051		1	1	Overzicht
2013-423-052		1	1	Overzicht
2013-423-053		1	1	Overzicht
2013-423-054		1	1	Overzicht
2013-423-055		1	1	Overzicht
2013-423-056		1	1	Overzicht
2013-423-057		1	1	Overzicht
2013-423-058		1	1	Overzicht
2013-423-059		1	1	Overzicht
2013-423-060		1	1	Overzicht
2013-423-061		1	1	Overzicht
2013-423-062		1	1	Overzicht
2013-423-063		1	1	Overzicht
2013-423-064		1	1	Overzicht
2013-423-065		1	1	Overzicht
2013-423-066		1	1	Overzicht
2013-423-067		1	1	Overzicht
2013-423-068		1	1	Overzicht
2013-423-069		1	1	Overzicht
2013-423-070		1	1	Overzicht
2013-423-071		1	1	Overzicht
2013-423-072		1	1	Overzicht
2013-423-073		1	1	Overzicht
2013-423-074		1	1	Overzicht
2013-423-075		1	1	Overzicht
2013-423-076		1	1	Overzicht
2013-423-077		1	1	Overzicht
2013-423-078		1	1	Overzicht
2013-423-079		1	1	Overzicht
2013-423-080		1	1	Overzicht
2013-423-081		1	1	Overzicht
2013-423-082		1	1	Overzicht
2013-423-083		1	1	Overzicht

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
2013-423-084		1	1	Overzicht
2013-423-085		1	1	Overzicht
2013-423-086		1	1	Overzicht
2013-423-087	4, 5 en 6	1	1	Vlak
2013-423-088	4, 5 en 6	1	1	Vlak
2013-423-089	13, 1 en 12	1	1	Vlak
2013-423-090	4	1	1	Vlak
2013-423-091	4	1	1	Vlak
2013-423-092	5	1	1	Vlak
2013-423-093	5	1	1	Vlak
2013-423-094	5	1	1	Vlak
2013-423-095	5	1	1	Vlak
2013-423-096	6	1	1	Vlak
2013-423-097		1	1	Profiel
2013-423-098		1	1	Profiel
2013-423-099		1	1	Profiel
2013-423-100		1	1	Profiel
2013-423-101		1	1	Profiel
2013-423-102		1	1	Profiel
2013-423-103		1	1	Profiel
2013-423-104		1	1	Profiel
2013-423-105		1	1	Profiel
2013-423-106		1	1	Profiel
2013-423-107		1	1	Profiel
2013-423-108		1	1	Profiel
2013-423-109	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-110	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-111	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-112	23,	1	1	Vlak

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
	25, 1 en 24			
2013-423-113	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-114	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-115	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-116	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-117	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-118	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-119	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-120	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-121	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-122	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-123	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-124	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-125	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-126	23,	1	1	Vlak

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
	25, 1 en 24			
2013-423-127	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-128	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-129	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-130	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-131	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-132	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-133	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-134	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-135	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-136	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-137	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-138	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-139	23, 25, 1 en 24	1	1	Vlak
2013-423-140	23,	1	1	Vlak

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
	25, 1 en 24			
2013-423-141	1, 3 en 12	1	1	Vlak
2013-423-142	1, 3 en 12	1	1	Vlak
2013-423-143	1, 3 en 12	1	1	Vlak
2013-423-144	1, 3 en 12	1	1	Vlak
2013-423-145	5	1	1	Vlak
2013-423-146	5	1	1	Vlak
2013-423-147	1 en 3	1	1	Vlak
2013-423-148	1 en 3	1	1	Vlak
2013-423-149	1 en 3	1	1	Vlak
2013-423-150	1 en 3	1	1	Vlak
2013-423-151	1 en 3	1	1	Vlak
2013-423-152	1 en 3	1	1	Vlak
2013-423-153	1 en 3	1	1	Vlak
2013-423-154	4	1	1	Vlak
2013-423-155	4	1	1	Vlak
2013-423-156	23	1	1	Vlak
2013-423-157	23	1	1	Vlak
2013-423-158	23	1	1	Vlak
2013-423-159	23	1	1	Vlak
2013-423-160		1	1	Profiel
2013-423-161		1	1	Profiel
2013-423-162		1	1	Overzicht
2013-423-163		1	1	Overzicht
2013-423-164		1	1	Overzicht
2013-423-165		1	1	Overzicht
2013-423-166		1	1	Overzicht
2013-423-167		1	1	Overzicht
2013-423-168		1	1	Overzicht
2013-423-169		1	1	Overzicht
2013-423-170		1	1	Overzicht
2013-423-171		1	1	Overzicht

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
2013-423-172		1	1	Overzicht
2013-423-173		1	1	Overzicht
2013-423-174		1	1	Overzicht
2013-423-175		1	1	Overzicht
2013-423-176		1	1	Overzicht
2013-423-177		1	1	Overzicht
2013-423-178		1	1	Overzicht
2013-423-179		1	1	Overzicht
2013-423-180		1	1	Overzicht
2013-423-181		1	1	Overzicht
2013-423-182		1	1	Overzicht
2013-423-183		1	1	Overzicht
2013-423-184		1	1	Overzicht
2013-423-185		1	1	Overzicht
2013-423-186		1	1	Overzicht
2013-423-187		1	1	Overzicht
2013-423-188		1	1	Overzicht
2013-423-189		1	1	Overzicht
2013-423-190		1	1	Overzicht
2013-423-191		1	1	Overzicht
2013-423-192		1	1	Overzicht
2013-423-193		1	1	Overzicht
2013-423-194		1	1	Overzicht
2013-423-195		1	1	Overzicht
2013-423-196		1	1	Overzicht
2013-423-197		1	1	Overzicht
2013-423-198		1	1	Overzicht
2013-423-199		1	1	Overzicht
2013-423-200		1	1	Overzicht
2013-423-201		1	1	Overzicht
2013-423-202		1	1	Overzicht
2013-423-203		1	1	Overzicht
2013-423-204		1	1	Overzicht
2013-423-205		1	1	Overzicht
2013-423-206		1	1	Overzicht
2013-423-207		1	1	Overzicht

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
2013-423-208		1	1	Overzicht
2013-423-209		1	1	Overzicht
2013-423-210		1	1	Overzicht
2013-423-211		1	1	Overzicht
2013-423-212		1	1	Overzicht
2013-423-213	15 en 16	1	1	Vlak
2013-423-214	15 en 16	1	1	Vlak
2013-423-215	15 en 16	1	1	Vlak
2013-423-216	15 en 16	1	1	Vlak
2013-423-217	15 en 16	1	1	Vlak
2013-423-218	15 en 16	1	1	Vlak
2013-423-219		1	1	Overzicht
2013-423-220		1	1	Overzicht
2013-423-221		1	1	Overzicht
2013-423-222		1	1	Overzicht
2013-423-223		1	1	Overzicht
2013-423-224		1	1	Overzicht
2013-423-225		1	1	Overzicht
2013-423-226		1	1	Overzicht
2013-423-227		1	1	Overzicht
2013-423-228		1	1	Overzicht
2013-423-229		1	1	Overzicht
2013-423-230		1	1	Overzicht
2013-423-231	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-232	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-233	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-234	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-235	16 en 19	1	1	Vlak

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
2013-423-236	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-237	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-238	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-239	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-240	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-241	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-242	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-243	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-244	16 en 19	1	1	Vlak
2013-423-245	16, 22 en 21	1	1	Vlak
2013-423-246	16, 22 en 21	1	1	Vlak
2013-423-247	16, 22 en 21	1	1	Vlak
2013-423-248	16, 22 en 21	1	1	Vlak
2013-423-249	16, 22 en 21	1	1	Vlak
2013-423-250	16, 22 en 21	1	1	Vlak
2013-423-251	16, 22 en 21	1	1	Vlak
2013-423-252	16, 22 en 21	1	1	Vlak
2013-423-253	16, 22 en 21	1	1	Vlak
2013-423-254	16, 22 en 21	1	1	Vlak
2013-423-255	20, 19 en 28	1	1	Vlak
2013-423-256	20, 19 en 28	1	1	Vlak

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
2013-423-257	21	1	1	Vlak
2013-423-258	21	1	1	Vlak
2013-423-259	21	1	1	Vlak
2013-423-260	19,21 en 20	1	1	Vlak
2013-423-261	19,21 en 20	1	1	Vlak
2013-423-262	19,21 en 20	1	1	Vlak
2013-423-263	19,21 en 20	1	1	Vlak
2013-423-264	21	1	1	Vlak
2013-423-265	19	1	1	Vlak
2013-423-266	19	1	1	Vlak
2013-423-267	19	1	1	Vlak
2013-423-268	19	1	1	Vlak
2013-423-269	19	1	1	Vlak
2013-423-270	18 en 22	1	1	Vlak
2013-423-271	18 en 22	1	1	Vlak
2013-423-272	18 en 22	1	1	Vlak
2013-423-273	18 en 22	1	1	Vlak
2013-423-274	21	1	1	Vlak
2013-423-275	21	1	1	Vlak
2013-423-276	21	1	1	Vlak
2013-423-277	21	1	1	Vlak
2013-423-278	21	1	1	Vlak
2013-423-279	21	1	1	Vlak
2013-423-280	21	1	1	Vlak
2013-423-281	21	1	1	Vlak
2013-423-282	26 en 16	1	1	Vlak
2013-423-283	26 en 16	1	1	Vlak
2013-423-284		1	1	Profiel
2013-423-285		1	1	Profiel

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
2013-423-286		1	1	Profiel
2013-423-287		1	1	Profiel
2013-423-288		1	1	Profiel
2013-423-289		1	1	Profiel
2013-423-290		1	1	Overzicht
2013-423-291		1	1	Overzicht
2013-423-292		1	1	Overzicht
2013-423-293		1	1	Overzicht
2013-423-294		1	1	Overzicht
2013-423-295		1	1	Overzicht
2013-423-296		1	1	Overzicht
2013-423-297		1	1	Overzicht
2013-423-298		1	1	Overzicht

